

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 3 november 2005

Mål nr

T 923-02

KÄRANDE

MY

Ombud: Advokat LD

SVARANDE

Staten genom Justitiekanslern, Box 2308, 103 17 Stockholm

SAKEN

Skadestånd

DOMSLUT

Högsta domstolen ogillar käromålet.

MY skall ersätta staten för dess rättegångskostnader med femtusen (5.000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MY har yrkat att Högsta domstolen fastställer att han är berättigad till skadestånd av staten för förmögenhetsskada som vållats genom försummelse som Hovrätten över Skåne och Blekinge gjort sig skyldig till vid sin handläggning av ett åtal mot MY för rån i hovrättens mål B 1076-99, i första hand jämlikt 3 kap. 2 § skadeståndslagen och i andra hand med stöd av bestämmelserna i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Justitiekanslern har bestritt yrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

BAKGRUND

MY, som arbetade som taxiförare med enskild firma, dömdes i oktober 1999 av Lunds tingsrätt för rån till fängelse ett år. Länsstyrelsen i Skåne län återkallade genom beslut den 8 november 1999 MYs taxiförarlegitimation från och med den 7 oktober 1999.

MY överklagade tingsrättens dom. Överklagandet kom in till Hovrätten för Skåne och Blekinge den 8 november 1999 och lades upp som mål B 1076-99 (härefter brottmålet).

Hovrätten kommunicerade överklagandet med åklagare och målsägande. Svarsskrifterna kom in den 22 november 1999. Därefter var brottmålet klart för att sättas ut till huvudförhandling. Hösten 2000 bokades tid

för huvudförhandling den 12 februari 2001. Kallelser i målet gick ut i januari 2001. Efter huvudförhandling ogillade hovrätten åtalet i domen den 2 mars 2001.

Länsstyrelsen upphävde den 8 mars 2001 sitt beslut att återkalla taxiförarlegitimationen. Vägverket skickade den 21 mars 2001 tillbaka taxiförarlegitimationen till MY.

DOMSKÄL

MY har under förberedelsen framställt ett andrahands-yrkande. Då detta stöder sig på väsentligen samma grund som det ursprungliga yrkandet är det tillåtet enligt 13 kap. 3 § första stycket 3 rättegångsbalken.

MY har till stöd för sin talan åberopat i huvudsak följande.

Hovrättens mål borde ha handlagts som ett högprioriterat mål med tanke på att ett långt fängelsestraff hade dömts ut av tingsrätten, att MY i hovrätten hade yrkat att åtalet skulle ogillas samt att MY efter tingsrättens dom hade fråntagits sin taxiförarlegitimation. Mot bakgrund härav var handläggningstiden i hovrätten oacceptabelt lång. Under hovrättens handläggning försökte MY genom sitt ombud vid tre tillfällen per telefon att få målet utsatt till huvudförhandling. Även målsäganden försökte vid flera tillfällen att påskynda handläggningen.

Eftersom MY inte kunnat försörja sig som taxichaufför under den tid som han var utan taxiförarlegitimation har den långa handläggningstiden lett till att han gått miste om rörelseintäkter från sin taxiverksamhet och varit

tvungen att uppta lån för sin och sin familjs försörjning.

Staten, som har vidgått att det borde ha varit möjligt för hovrätten att avgöra brottmålet snabbare än som skedde, har bestritt dels att fel eller försummelse har förekommit vid hovrättens handläggning av målet, dels att hovrättens handläggning har inneburit en kränkning av artikel 6.1 Europakonventionen. Staten har i huvudsak anfört följande.

Det förhållandet att MY av tingsrätten dömts till ett relativt långt fängelsestraff och att han hade yrkat frikännande dom i hovrätten talar för att målet borde ha handlagts skyndsamt trots att det inte var fråga om något egentligt förtursmål enligt hovrättens arbetsordning. I samma riktning talar också det förhållandet att MYs taxiförarlegitimation tills vidare hade återkallats i avvaktan på en slutlig dom i saken. Även med beaktande härav har handläggningstiden i hovrätten hållit sig inom ramen för vad som utgör ”skälig tid” enligt den praxis som utbildats vid Europadomstolens tillämpning av artikel 6.1 Europakonventionen. Med den utgångspunkten utgör hovrättens dröjsmål med att avgöra målet inte heller fel eller försummelse enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Staten kan därmed inte anses ha ådragit sig någon skadeståndsskyldighet mot MY.

MY har åberopat skriftlig bevisning.

Högsta domstolen gör följande bedömning.

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen skall staten ersätta bland annat förmögenhetsskada som vållats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten svarar. Klart är att

förmögenhetsskador som orsakats av oacceptabla dröjsmål vid behandlingen av ett ärende kan vara ersättningsgilla enligt denna bestämmelse. I sådana fall där det i lag inte anges en viss frist för ett ärendes avgörande har det ansetts att det i allmänhet krävs en betydande försening för att en långsam handläggning skall kunna ge rätt till skadestånd (prop. 1989/90:42 s. 16). Någon sådan särskild frist gällde inte för det brottmål som MY var tilltalad i.

Som Högsta domstolen nyligen uttalat (NJA 2005 s. 462) får emellertid ett dröjsmål som är av det slaget att det innefattar en kränkning av Europakonventionens krav på prövning inom skälig tid anses vara ett sådant oacceptabelt dröjsmål som i och för sig kan vara ersättningsgrundande. Det bör framhållas att frågan om brottsmisstankarna varit befogade eller inte i princip saknar betydelse för bedömningen av om prövningen skett inom skälig tid (jfr t.ex. NJA 2003 s. 414).

Från det att brottmålet kom in till hovrätten till dess att det avgjordes genom dom förflöt nästan sexton månader. Även med beaktande av att det var fråga om ett överklagande av en dom på ett längre frihetsstraff med yrkande om frikännande och att MY på grund av tingsrättens dom hade fråntagits sin taxiförarlegitimation, är denna tid inte tillräckligt lång för att innebära en kränkning av Europakonventionens krav på prövning inom skälig tid eller för att annars kunna läggas till grund för ersättning i enlighet med MYs yrkanden.

Käromålet skall därför ogillas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Lennander, Victor (referent),
Håstad, Lindeblad och Nyström
Föredragande revisionssekreterare: Kramer